

# STRATEGINEN PALVELUSOPIMUS 2012

## Lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessi

### 1. Sopimusosapuolet

Tämän sopimuksen osapuolia ovat Turun kaupunginhallitus ja Turun kaupungin varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta. Sopimuksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen puolesta kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä hallintokunnan puolesta lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

### 2. Sopimuksen tarkoitus

Tällä strategisella palvelusopimuksella (SPS) kaupunginhallitus sekä varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta sopivat lautakunnan alaisen toiminnan lähtökohdista, kehittämistavoitteista ja resursseista.

Kasvatus- ja opetustoimen strategisen palvelusopimuksen tarkoitus on ohjata kaupunkitasolla lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessia yhteisesti sovittavaan suuntaan ottaen huomioon toimintaa ohjaavat periaatteet sekä ryhmien välisen sopimuksen ja valtuuston hyväksymät ohjelmat ja talousarvion.

### 3. Toimintaympäristö ja sen muutokset suunnitelmakaudella 2012 - 2015

Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten määrä on ollut kasvussa viimeisten vuosien aikana, viimeisimpien ennusteiden mukaan kasvu olisi hidastunut. Vuonna 2003 alkanut oppilasmäärien väheneminen on myös pysähtynyt. Erityisesti varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän lisääntymiseen on varauduttava, mikäli kysynnän kasvu jatkuu, laajentamalla palvelutarjontaa avoimeen toimintaan ja kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kysynnän kasvun aiheuttamaa palvelutarpeen laajentamista on suunnattava yksityiseen palvelutuotantoon. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan päivähoiton lainsäädäntö uudistetaan tällä hallituskaudella.

### 4. Asiakkuudet ja palvelujen kysyntä tulosalueittain suunnittelukaudella 2012 - 2015

Seuraavissa taulukoissa on esitetty pääprosessin lapsi- ja oppilasmäärät. Varhaiskasvatuksen asiakasmäärät vuosilta 2010 ja 2011 ovat huhtikuun ja syyskuun keskiarvot, jotta kysynnän kausivaihtelu tulisi huomioitua. Perusopetuksen oppilasmäärät perustuvat syyskuun 20 päivän mukaiseen tilanteeseen.

Varhaiskasvatus	2010	2011	01/2012	2013	2014	2015
<b>Kaupungin omat yht</b>	<b>5 438</b>	<b>5 535</b>	<b>5 800</b>	<b>5 900</b>	<b>5 950</b>	<b>6 000</b>
Päiväkoti	4 972	5 089	5 224			
-joista esiopetuksessa	1 167	1 234	1 216			
Perhepäivähoito	466	447	450			
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>	469	482	464			
<b>Ostetut yht</b>	<b>605</b>	<b>799</b>	<b>1 100</b>	<b>1 300</b>	<b>1 550</b>	<b>1 600</b>
Maksusitoumus	425	216	143			
Palveluseteli	156	551	726			
-ostetuista esiopetuksessa	110	131	136			
Seutusopimus	0	7	6			
Avohuollon tukitoimenpide	24	25				
<i>Avoim varhaiskasvatus</i>	0	33	53			
<b>Lasten hoidon tuet</b>	0					
Kotihoidon tuki	2 096	2 234				
<b>Yksityisen hoidon tuki yht.</b>	<b>863</b>	<b>735</b>	<b>770</b>	<b>650</b>	<b>600</b>	<b>550</b>
- päiväkotia	544	406				
- perhepäivähoito	272	269				
- hoito lapsen kotona	48	51				
- ryhmäperhepäivähoito		29				

Perusopetus	2010	20.9.2011	2012	2013	2014	2015
<b>Oppilasmäärä 20.9.</b>						
Esiopetus kouluissa	89	103	110	110	115	115
Luokat 1-6, yleisopetus						
Oppilasmäärä	7 619	7 667	7 684	7 654	7 673	7 755
Keskitetyn palvelun koulut	940	919	919	919	907	900
Luokat 7-9, yleisopetus						
Oppilasmäärä	4 184	4 115	4 001	3 610	3 526	3 479
Erityisen tuen piirissä olevat	1 347	1 423	1 450	1 500	1 500	1 520
Lisäluokat	30	36	35	37	35	35

## 5. Voimavarat suunnitelmakaudella 2012 - 2015

### 5.1. Taloudelliset resurssit

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.11.2011 vuoden 2012 talousarvion ja vuosien 2012 - 2015 taloussuunnitelman. Talousarvion mukaan varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan nettomenot ovat 194 548 050 euroa, tulot 18 653 974 euroa ja menot 213 202 024 euroa. Kasvua vuoden 2011 talousarvioon on 4,8 %. Yhteisiin toimintoihin on budjetoitu mm. tilavuokrat, keskitetyt palvelut, varhe- ja kuelmaksut. Tulosalueittainen talousarvio on esitetty seuraavassa taulukossa.

	Menot 2012	Tulot 2012	Netto 2012	2013	2014	2015
<b>Yhteiset toiminnot</b>	41 075 645	0	-41 075 645	-41 076 000	-41 076 000	-41 076 000
<b>Kasvatus- ja opetusvirasto</b>	7 478 170	2 373 310	-5 104 860	-5 130 384	-5 156 036	-5 181 816
<b>Varhaiskasvatus</b>	72 766 761	8 210 000	-64 556 761	-66 781 616	-69 055 224	-71 424 509
<b>Perusopetus</b>	91 881 448	8 070 664	-83 810 784	-85 487 000	-87 196 740	-88 940 674
<b>Yhteensä</b>	213 202 024	18 653 974	-194 548 050	-198 475 000	-202 484 000	-206 623 000

### 5.2. Henkilöstöresurssit

Lasten kasvatuksen ja opetuksen menoista noin 57 % on henkilöstömenoja. Toiminta tulee sopeuttaa edellä olevan talousarvion mukaiseksi. Henkilötyövuosia vähennetään sen osalta, mikä on mahdollista toteuttaa lainsäädännön ja muiden ohjaavien asiakirjojen sallimissa rajoissa. Vakituisten henkilökunnan osuus henkilöstöstä varhaiskasvatuksessa on vuonna n. 73 %, perusopetuksessa n. 77 % ja kasvatus- ja opetusvirastossa 79 %. Tulosalueiden henkilöstöstä keskimäärin n. 8 % on sijaisia, joiden käyttöön tulee kiinnittää huomiota sopeutettaessa toimintaa.

Maaliskuun loppuun 2012 mennessä kasvatus- ja opetustoimessa laaditaan erillinen henkilöstöselvitys, jolla pyritään henkilöstökulujen nousun hallitsemiseen. Viraston henkilöstöön kuuluu myös Nuorten ja aikuisten koulutuksen pääprosessin henkilöstöä.

	2 011	2012	2013	2014	2015
	(ennuste)				
<b>Työvoimankäyttö</b>					
Varhaiskasvatus	1 405	1 390	1 390	1 390	1 390
Perusopetus	1 338	1 300	1 260	1 260	1 260
Kasvatus- ja opetusvirasto	78	75	70	69	67
<b>Palkkamenojen kehitys</b>					
Varhaiskasvatus	45 988 219	46 630 640	48 216 082	49 855 429	51 550 513
Perusopetus	65 464 920	64 320 378	65 606 786	66 918 921	68 257 300
Kasvatus- ja opetusvirasto	5 447 737	5 364 407	5 391 229	5 418 185	5 445 276
Yhteiset toiminnot	5 108 159	5 428 043	5 430 000	5 430 000	5 430 000

### 5.3. Tilaresurssit

Pääprosessin tilaresurssit vuodelle 2012 on eritelty seuraavassa taulukoossa. Erityisenä haasteena on päiväkotiverkon kattavuus ja tilojen kunto. Tilaliikelaitoksen johdolla laaditaan erillinen päivähoitoverkkoselvitys toukokuun loppuun 2012 mennessä.

	<b>Virasto, TOP-kekus, Ulappa, varastot</b>	<b>Varhaiskasvatus</b>	<b>Perusopetus</b>	<b>Yhteensä:</b>
<b>Vuokrat+siivous</b>	509 960	7 664 298	23 399 348	<b>31 573 606</b>
<b>Sähkö</b>	28 090	382 800	1 064 170	<b>1 475 060</b>
<b>Vesi</b>	150	48 400	78 980	<b>127 530</b>
<b>Jätevesi- ja huolto</b>	700	62 000	95 120	<b>157 820</b>
<b>Talonmiespalvelut</b>	0	13 474	476 362	<b>489 836</b>
<b>Siivous- ja puhd.aineet</b>	750	102 973	76 620	<b>180 343</b>
<b>Vaihtomatot+käsipyyheet</b>	150	13 875	38 250	<b>52 275</b>
<b>Yhteensä:</b>	<b>539 800</b>	<b>8 287 820</b>	<b>25 228 850</b>	<b>34 056 470</b>

## 6. Operatiivisessa palvelutuotantosopimuksessa sovittavia keskeisiä toimenpiteitä tulosalueilla

### Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen tulosalueella kehitetään asiakkaanohjausta, jotta asiakas ohjautuu tarvetta vastaavan palvelun piiriin.
- Omassa tuotannossa laajennetaan palvelutarjontaa vastaamaan laajenevaan kysyntään avointen palvelujen osalta ja tarjotaan ns. kevyempiä vaihtoehtoja.
- Kokopäiväisen päivähoiton kysynnän laajeneminen suunnataan yksityiseen palvelutuotantoon kaupunginvaltuuston 28.11.2011 tekemän päätöksen mukaisesti tarjoamalla asiakkaalle valinnan mahdollisuuksia palvelusetelin myötä.
- Laaditaan erillinen päivähoiton järjestämiselvitys.
- Päivähoiton kuljetusperiaatteet tarkistetaan.
- Kehitetään palveluseteliä asiakas- ja tuottajaystävällisemmäksi.
- Nykyistä palvelutasoa ei heikennetä;
- kokopäiväisen päivähoiton kysynnän kasvuun vastataan pääsääntöisesti omalla palvelutuotannolla kaupunginvaltuuston 28.11.2011 päättämässä suhteessa;
- palvelusetelijärjestelmä arvioidaan ja järjestelmän jatko tuodaan käsittelyyn päivähoitoselvityksen yhteydessä.

### Perusopetus

- Tuntikehitys tarkistetaan vastaamaan talousarvioita syksystä 2012.
- Tarkistetaan koulukuljetuskriteerit.
- Selvitetään etäopetuksen mahdollisuudet oppilaskuljetusten vähentämisessä.
- Leirikoulujen vähentäminen.
- Toiminta sopeutetaan vastaamaan talousarvioita opetussuunnitelmassa mainittujen tekijöiden/painopisteiden osalta.
- Opetuksen järjestämiseen liittyvien sopimusten tarkistaminen, esim. vieraskuntalaisten opetusjärjestelyt.

### Virasto

- Kehitetään toimintaa kuvaavia tunnuslukuja.
- Suoritetaan tuotteistus varhaiskasvatuspalvelujen osalta.

### Ehdot:

1. Lautakunnan tulee huolehtia siitä, että vuoden 2012 toiminta voidaan toteuttaa talousarvioon hyväksytyn määrärahan puitteissa ottaen huomioon lisäksi kaupunginvaltuustolle tehtävä 2 miljoonan euron korotusesitys kuitenkin siten, että varhaiskasvatuksessa palveluja tarvitsevien lasten määrän merkittävä lisäys tässä vaiheessa ennakoituun verrattuna otetaan määrärahan tarpeen osalta myöhemmin erikseen huomioon.

2. Lautakunnan tulee huolehtia, että lautakunnan alaisen toiminnan, talouden ja henkilöstövoimavarojen käytön seuranta tehostetaan siten, että lautakunta saa talousarvion noudattamismääräysten ja niiden perusteella annettavien ohjeiden mukaiset tiedot ja raportit ja raportoi niistä edelleen kaupunginhallitukselle, sekä että lautakunnan alaisten yksiköiden johdolla ja työntekijöillä on käytössään toimintaan ja sen ohjaamiseen tarvittavat tiedot.

3. Lautakunnan tulee varautua toimintansa ja taloudenpitonsa taloudellisuuden ja tuottavuuden edelleen parantamiseen kehittämis- ja säästötoimilla seuraavan taloussuunnitelmakauden ja strategisen palvelusuunnitelman yhteydessä

7. Ohjelmista ja talousarviosta / -suunnitelmasta johdetut strategiset tavoitteet ja mittarit suunnitelmakaudella 2012 - 2015

<b>Päämäärä/menestystekijä: Mahdollistetaan monipuolinen ja korkeatasoinen kasvatus ja opetus</b>				
<b>SPS:n strateginen tavoite</b>	<b>Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi</b> <i>Vastuu- ja yhteistyötohot</i>	<b>Mittari tavoitteen toteutumisen seurantaan</b>	<b>Tavoitetaso</b>	<b>Resurssitarve</b>
Perusresurssien turvaaminen	Päivähoitoa jonottavien lasten määrä ei kasva  <i>Varhaiskasvatuksen tulosalue</i> (Laki lasten päivähoidosta)	Päivähoitohakemusten määrä	Perhe saa lapselleen tarvitsemansa hoitopaikan lakisääteisessä ajassa.	Hoitopaikan kustannus vuodessa noin 9400 euroa omassa tuotannossa (Kuusikko vertailu), kysynnän kasvun jatkuessa entisellään n. 100 lasta enemmän hoidossa kuin edellisenä vuonna on kustannus n. 940 000
	Mahdollistetaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen perusopetus oppivelvollisille  <i>Pääprosessin tulosalueet ja talouspalvelut</i> (Perusopetuslaki)	Oppilaskohtainen tuntikehyks 1,39 syksyllä 2012	Oppilaskohtainen tuntikehyks Alakoulu 1,21 Yläkoulu 1,72	Vähennetään tuntikehyksestä n. 3,2 %, muut menot 4 %
Kaikille lapsille ja oppilaille taataan tasa-arvoiset kasvatus- ja opetusmahdollisuudet koko kaupungissa	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut tuotetaan tarkoituksenmukaisesti huomioiden alueiden ominaispiirteet ja lasten/oppilaiden tarpeet olemassa olevat resurssit huomioiden  <i>Pääprosessin tulosalueet ja talous- ja tilapalvelut</i> (Valtuustoryhmien välinen sopimus)	Palveluverkkoa koskeva tarkastelu on jatkuvaa ja muutokset huomioon ottavaa	Lasten ja nuorten palvelut päivähoitossa ja perusopetuksessa on tuotettu kustannustehokkaasti huomioiden erilaiset tarpeet	Ta:n toteutuminen suunnitellusti
	Varhaiskasvatuksessa monipuolistetaan palvelurakennetta ja palvelua laajennettaessa suunnataan painopiste hankittuihin palveluihin  <i>Varhaiskasvatuksen tulosalue</i> (Kaupungin valtuuston päätös talousarviosta)	Hankitun/oman tuotannon osuus palvelutuotannosta ja resurssien kohdentaminen henkilöstökustannuksista palvelujen ostoihin	Hankitun palvelun osuus kasvaa prosentilla vuodessa	Ei resurssitarvetta
	Kasvatus- ja opetustoimii tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden pilottikohdeena	Esimiesten osallistuminen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus koulutukseen	Vähintään 50 % esimiehistä osallistuu yhdenvertaisuus- ja tasa-	Ei resurssitarvetta

	<i>Tulosalueet</i>		arvokoulutukseen	
--	--------------------	--	------------------	--

### Päämäärä: Kehitetään ennaltaehkäisevää toimintaa ja hyvinvointia

SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurataan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen antamiseen tarvittavat perusresurssit varmistetaan	Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimintamallin toteuttaminen lain mukaisesti  <i>Pääprosessin tulosalueet</i> (Perusopetuslaki)	Erityisen tuen resurssit; osa-aikainen erityisopetus, erityisryhmät, tukiovetus, oppilashuollon henkilöstö	Säilytetään nykyinen taso	Toiminnan sopeuttaminen olemassa olevien taloudellisten resurssien mukaiseksi
Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn säilyttäminen osana perustoimintaa ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa	Moniammatillinen palveluorganisaatio tukee lasta ja perhettä kasvussa ja kasvatustehtävissä, painopisteenä nivelvaiheet  <i>Kasvatus- ja opetustoimi sekä sosiaali- ja terveystoimi</i> (Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma)	Tuen piirissä olevat  Koulutustakuun ulkopuolelle jäävien määrä	Tuki oikean tasoisena oikein ajoitettuna  Koulutuksen ulkopuolelle jäävien suhteellinen osuus 2012: alle 1,7 % 2013: alle 1,7 % 2014: alle 1,6 % 2015: alle 1,5 %	Uraohjaajan palkkakustannukset

### Päämäärä: Toiminnan tehostaminen

SPS:n strateginen tavoite	Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	Mittari tavoitteen toteutumisen seurataan	Tavoitetaso	Resurssitarve
Palveluorganisaatio ja toiminnan rakenteet tukevat tehokkaasti lasten kasvatusta	Jatketaan kasvatus- ja opetustoimen rakennemuutosten toteuttamista ja käydään läpi toimintaprosesseja  <i>Kasvatus- ja opetustoimi</i> (Valtuustoryhmien välinen sopimus)	Henkilöstömäärä vähenee 1.1.2011 tasta ja laaditaan kasvatus- ja opetustoimien henkilöstösuunnitelma	Rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia jatketaan vuoden 2012 aikana	Henkilötyövuosien väheneminen n.40 htv:lla (ei huomioitu POP-rahoituksen vaikutusta)
	Henkilöstön osaamisen joustava hyödyntäminen  <i>Kasvatus- ja opetustoimi</i> (Henkilöstöohjelma)	Osaamiskartoitukset ja kehityskeskustelut	Henkilöstöresurssit on tarkoituksen mukaisesti kohdennettu	Resurssien tehokas suuntaaminen
Tieto- ja viestintätekniologian käytön lisääminen	Sähköinen toimintatapa on käytössä ja it-järjestelmiä hyödynnetään koko hallintokunnassa  <i>Kasvatus- ja opetustoimi</i> (Kasvatus- ja opetustoimen tuottavuustavoitteet)	Seuranta välineiden hyödyntämisestä	Järjestelmät käytössä koko hallintokunnassa	Hankintakustannukset, lisenssit sekä työasemakustannukset, vähentäneet henkilöstökustannuksia

<b>Päämäärä/menestystekijä: Kestävä kehitys</b>				
<b>SPS:n strateginen tavoite</b>	<b>Kuvaus keinoista tavoitteen saavuttamiseksi</b> <i>Vastuu- ja yhteistyötahot</i>	<b>Mittari tavoitteen toteutumisen seurataan</b>	<b>Tavoitetaso</b>	<b>Resurssitarve</b>
Ilmasto- ja ympäristöohjelman toteuttaminen	Hallintokunnan päästövähennyssuunnitelman toteuttaminen  <i>Kasvatus- ja opetustoimi (Ilmasto ja ympäristöohjelma)</i>	Energian kulutus	Energian kulutus vähenee 2 %	Toimenpiteet rahoitetaan energiansäästökustannuksilla
Vastuullisuuden lisääminen osana perustoimintaa	Kasvatuksessa ja opetuksessa huomioidaan sosiaalinen, kulttuurien ja taloudellinen kestävyys  <i>Kasvatus- ja opetustoimi (Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma)</i>	Kouluterveyskysely ja varhaiskasvatuksen lapset 4- v. neuvolatarkastuksen piirissä 100 %, Kunta10	Koettu hyvinvointi lisääntyy	Ei resurssitarvetta

## 8. Allekirjoitukset

Turussa \*\*.\*\*.2012

Kaupunginhallituksen puolesta

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan puolesta

Minna Arve  
Kaupunginhallituksen  
puheenjohtaja

Harry Nordqvist  
Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan  
puheenjohtaja

Toni Eklund  
Kaupunginhallituksen  
I varapuheenjohtaja

Leena Koikkalainen  
Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan  
varapuheenjohtaja

Katri Sarlund  
Kaupunginhallituksen  
II varapuheenjohtaja